

Kedves Kollégánk és Barátunk!

Engedje meg, hogy tisztelettel meghívjuk az Országos Széchényi Könyvtárban rendezendő *Költészeti repertóriumok összekapcsolása (OSZK-ELTE Információtörténeti konferencia 2.)* című tanácskozásra, s az ezt követő könyvbemutatóra. A részletes program alább olvasható.

A tanácskozás helye: az OSZK Tanácsterme (516-os terem)

Időpontja: 2014. november 7., 10–17 óra

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Tisztelettel:

Horváth Iván és Maróthy Szilvia szervezők

Költészeti repertóriumok összekapcsolása

OSZK-ELTE Információtörténeti konferencia 2.

Tanácskozásunk három kérdésre összpontosít.

1. Az irodalmárt a szöveg, a könyvtárost a példány érdekli. Az 1601 előtti magyar vers leltározásakor (RPHA) adatmodellünk alapja a plurális szövegfogalom volt. A szöveg tulajdonságait változóknak tekintettük, amelyek a különböző kiadványokban és kéziratokban különféle értékeket vehetnek fel. Az adatmodell elméletileg lehetővé teszi az irodalmárok számára készült RPHA adatbázis könyvtári átvételét és továbbműködtetését az idők végezetéig. De tényleg egyszerű-e adatbázisokat szerzeményezni?

2. Az RPHA 22 éve jelent meg, 21 éve hozzáférhető az interneten, tehát szükségképpen avulni kezdett. Az induktív bázis bővülése (a világháló megjelenésétől a lassan teljessé váló RMKT-sorozatig sok minden ide sorolható) és új tudományos felismerések napirendre tűzték az RPHA folytatását és korszerűsítését. Van-e, amiben az OTKA támogatásával Szegeden megkezdett RPHA17 még mindig támaszkodhat elődjére, vagy mindent előlről kell-e kezdenie?

3. A verstörténeti adatbázisok európai összekapcsolásának két irányzata van. Az uralisztika, romanisztika, germanisztika felismerésein alapuló eredetközösségi szemlélet az egyazon nyelvcsaládhoz tartozó versrendszereket hasonlítja össze. A Trubeckoj területi nyelvészetén alapuló verstörténet számára a földrajzi szomszédsági viszony (nyelvszövetség, языковой союз, Sprachbund) is fontos, nemcsak az eredet. A magyar versnek közelebbi típusrokonait többször találjuk-e meg Európában, mint legközelebbi nyelvrokonainknál, a nyugat-szibériai vogulok költészetében? Tanácskozásunk az európai összehasonlító verstörténeti terv november 10–11-i, madridi előkészítő megbeszéléséhez gyűjt szellemi muníciót.

A tanácskozást az OTKA 109 127 sz. pályázata támogatja.

Helyszín: az Országos Széchényi Könyvtár Tanácsterme (516-os terem)

Időpont: 2014. november 7.

10⁰⁰ A konferenciát megnyitja Lendvay Miklós, az OSZK E-szolgáltatási Igazgatóságának vezetője

Első szekció

HORVÁTH Iván: *Repozitóriumba a tudományos közleménnyel? (Az OSZK kezdeményezése)*

BOGNÁR Péter: *RPHA 7.0*

MARGITTA Nóra: *Két elektronikus felület összekapcsolása*

SELÁF Levente: *Világ versleltárai, egyesüljetek!*

12⁰⁰–13⁰⁰ ebédszünet

13⁰⁰ *Második szekció*

SZILASI László: *RPHA 16–17 (Az időpontok és az időszakaszok kitüntetésének irodalomtörténeti konzekvenciáiról)*

PAP Balázs: *A 17. századi repertórium szövegkezelési módszere*

HEVESI Andrea: *Vissza az ablakon? Műfaji kérdések az RPHA 17-ben*

ERDŐDI Alexandra Anita–TÓT Krisztina: *RPHA 17: Néhány gondolat a műfajt konnotáló elemek rendszeréről*

vita, kávészünet

Harmadik szekció

BOGNÁR Péter: *Interfész metrikai adatbázisok összekapcsolásához*

BARTÓK Zsófia Ágnes: *Régi Magyar Exemplum-adatbázis. Egy OSZK számára készülő alkalmazás kapcsolódási lehetőségei*

MARÓTHY Szilvia: *Kapcsolataink (RPHA←RPHA 17→Megarep)*

vita, kávészünet

Változatlan helyszínen 16⁰⁰ órától könyvbemutató a Fialat Kutatók Konferenciája (FKK) és a Fialatok Konferenciája (FiKon) szervezésében.

A könyvbemutatót megnyitja Orlovsky Géza, az Arianna könyvek sorozatszerkesztője.

A *Mikro & Makro* (Fialat Kutatók Konferenciája 2012, szerk. LOVAS Borbála, NÁDOR Zsófia, SZATMÁRI Áron, SZILÁGYI Emőke Rita, Budapest, Arianna könyvek 6, 2013) című kötetet bemutatja:

Szentpéteri Márton

A *Vers. Verstan, poétika, trópusok a 15–17. századi Európában* (Fialatok Konferenciája 2013, szerk. BARTÓK Zsófia Ágnes, FAJT Anita, GÖRÖG Dániel, HEVESI Andrea, MARÓTHY Szilvia, Budapest, reciti, Arianna könyvek 7, 2014) című kötetet bemutatja:

Seláf Levente

Költészeti repertóriumok összekapcsolása
OSZK-ELTE Információtörténeti konferencia 2.

Az előadások összefoglalói

HORVÁTH Iván: *Repozitóriumba a tudományos közleménnyel? Az OSZK kezdeményezése*

Tanácskozásunkkal egy időben zajlik Győrött a „Digitális középkor?” c. könyvtáros-konferencia a „digitálisan születő kultúra könyvtári megőrzéséről”. Szó esik a digitális könyvtár legfrissebb részlegéről, a „repozitóriumról”, vagyis a kutatóknak az egyetem könyvtárában elhelyezett digitális cikkgyűjteményéről, amelyet illik a szakközönség – de legalább a saját hallgatók – számára ingyenesen hozzáférhetővé tenni. De mi van akkor, ha a tudományos közlemény nem egyszerű pdf-állomány, hanem alkalmazás? Mondjuk: az RPHA?

BOGNÁR Péter: *RPHA 7.0*

Az RPHA fejlesztés alatt álló, új kiadásának rövid bemutatása.

MARGITTA Nóra: *Két elektronikus felület összekapcsolása*

Létezik a Régi Magyar Versek Repertórium (RPHA) továbbá a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) és mi sem magától értetődőbb gondolat, hogy egyikből könnyedén át lehessen jutni a másikba. Hogy a repertóriumban láthatók legyenek a képek, és a képektől el lehessen érni a versekre vonatkozó adatokat. Ez csupán egy nem túl bonyolult programdatocskán múlik, meg sok ember és sok intézmény együttműködésén. Így már nem is olyan egyszerű. Az előadás erről a közmunkások által végzett tevékenységről fog szólni.

SELÁF Levente: *Világ versleltárai, egyesüljete!*

A Megarep projekt előzményei és lehetséges megvalósulása.

SZILASI László: *RPHA 16-17 (Az időpontok és az időszakaszok kitüntetésének irodalomtörténeti konzekvenciáról)*

Az időpont irodalomtörténeti narratívákban megfigyelhető kitüntetése egy nagy hagyományú, jogos és praktikus történetmondói döntés eredménye. Az irodalmi szövegek létmódjához kapcsolódó, valós történésekhez azonban tulajdonképpen nem sok köze van. A megjelenési időpont fetiszálása nehezíti az irodalmi szövegek megértését, és sajnálatos módon elszegényíti jelentésüket. A dolgozat időpontok helyett időszakaszok kitüntetésére tesz javaslatot: annak lehetőségeit és következményeit vizsgálja, hogyan és milyen eredményekkel lehetne a készülő repertórium alapbeállítása a szöveg-, fogadtatás- és hatástörténet.

PAP Balázs: *A 17. századi repertórium szövegkezelési módszere*

A repertórium – ha nem önmagában tekintjük – könnyen válhat egyéb projektek alvállalkozásának. Az a felület, az az adatbázis, amelyet létrehozunk önmagában a tizenhetedik század végéig keletkezett költészeti hagyaték sok szempontú rendszerezése. Ha nem önmagában tekintjük, a tizenhetedik század végéig keletkezett szöveganyag bármelyik szegmensének digitalizálását célzó vállalkozás segédfelülete. Az a szövegkezelési mód, melyet a repertórium-vállalkozás kiötlött, egyszerű egyeztetés és finomhangolás után magától értetődően használható és hasznosítható bármilyen tárgykorbéli költészeti anyag digitalizálása során.

A szavak szótári alakban is történő katalógizálása alighanem hathatós segítség lehet jelen- és jövőbeli programok számára. Ez az előadás a repertórium szövegfelviteli módszerét ismerteti, és remélhetőleg szemlélteti is.

HEVESI Andrea: *Vissza az ablakon? Műfaji kérdések az RPHA 17-ben*

Előadásomban a készülő 17. századi magyar vers repertóriumának önreflexiókat feldolgozó részével szeretnék foglalkozni, különös tekintettel a műfaji kérdésekre.

Mivel a 17. századi magyar irodalom észrevételeink szerint nem rendelkezett kiforrott műfaji rendszerrel, az önreflexív megnyilatkozások csak a legszerencsésebb esetben fognak műfajra vonatkozó konkrét megnevezéseket tartalmazni. Ilyen módon Zrínyi eposzáról az adatbázisunk nem mondaná meg azt, hogy eposzról van szó. Viszont ha az európai adatbázisokkal kompatibilisek szeretnénk lenni, szükséges a műfaji megnevezések használata.

Egy, a doktori témám részét képező unitárius éneken keresztül szeretném bemutatni, hogy a műfaji kérdésekre milyen lehetséges megoldásokat találhatunk. Az *Ó, te keresztyén ember...* kezdetű ének Bölöni-kódexben (S30) található szövegváltozatán keresztül egy olyan kompromisszumos megoldási javaslatot igyekszem bemutatni, amely a repertórium alapfilozófiájával sem áll ellentétben, ám annak az európai összadatbázissal való kompatibilitását sem gátolja.

ERDŐDI Alexandra Anita–TÓT Krisztina: *RPHA 17: Néhány gondolat a műfajt konnotáló elemek rendszeréről*

Az RPHA 17 egyik területe a műfajt konnotáló elemeket gyűjti össze és rendszerezi, illetve megpróbál következtetéseket levonni a lehetséges műfajjal, műfajokkal kapcsolatban. Az RPHA17 többi részéhez hasonlóan ez is vállaltan interpretatív. Azokat az elemeket gyűjtjük ki, melyek valamilyen módon műfajt konnotálhatnak. Nincsenek előre legyártott megnevezéseink, a munkafolyamat során alkotjuk meg ezeket. De hat nagy mezőt – hagyományos műfajjelnevezés; exemplum, közhely, toposz; intertextualitás; kommunikációs műveletek; retorikai eszközök és a téma – már a munka kezdetén létre kellett hozni, hogy az adatbázis elkészülhessen, és hogy dolgozni tudjunk a szövegekkel.

BOGNÁR Péter: *Interfész metrikai adatbázisok összekapcsolásához*

Ahhoz, hogy különböző nyelvek és korszakok már elkészült metrikai repertóriumait közös adatbázisban tudjuk kereshetővé tenni, szükségünk van egy, a megfelelő jelenségeket összekapcsolni képes *interfészre*. Mivel a különböző verstani hagyományok az egyes jelenségeket más-más fogalmakkal írják le, egy metrikai interfésznek nem az egyes hagyományok kidolgozta fogalmi rendszerekre, hanem a metrikai jelenségek teljességre törekvő, formális leírására kell épülnie.

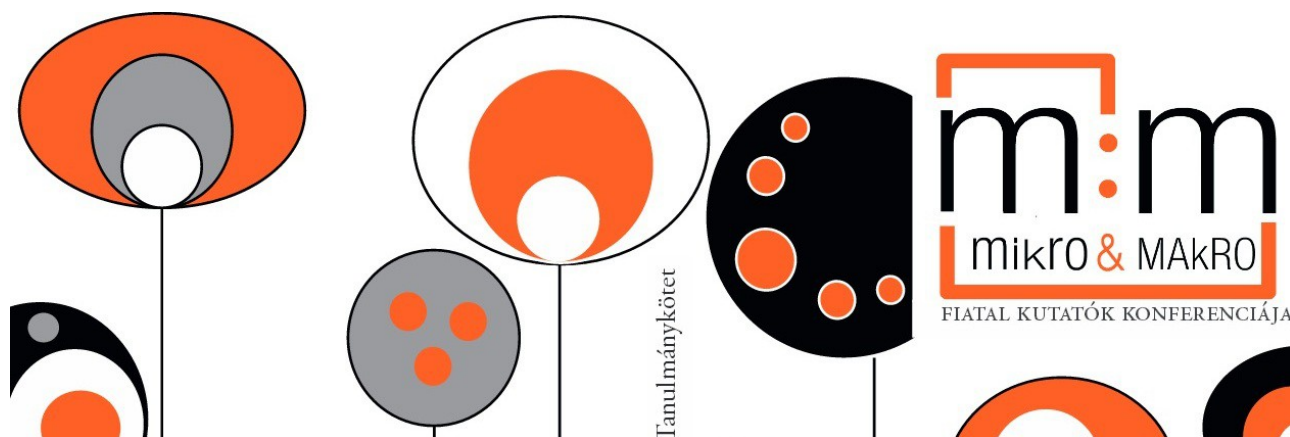
BARTÓK Zsófia Ágnes: *Régi Magyar Exemplumadatbázis. Egy OSZK számára készülő alkalmazás kapcsolódási lehetőségei*

A *Régi Magyar Exemplumadatbázis* (RMEx) egy OSZK számára készülő alkalmazás, amely a nyelvemlékkódexekben található exemplumok tartalmi és formai leírását, illetve szövegközlését teszi kereshetővé. Az adatbázis építésben Bárczi Ildikónak és tanítványainak, illetve Madas Editnek és tanítványainak exemplumkutatásai, valamint ELTE-s hallgatók szemináriumi munkái voltak segítségemre. Az adatbázis jelenleg körülbelül 30%-os készülttségben van, és már hozzáférhető a következő címen: <http://sermones.elte.hu/exemplumadatbazis/>. Előadásomban röviden bemutatnám az adatbázis szerkezetét, majd arról beszélnék, hogy milyen lehetőségeket látok más adatbázisokkal való összeépülésre. Ilyenformán szó lesz a fejlesztés előtt álló *Magyar nyelvemlékek* című honlapról (<http://nyelvemlekek.oszk.hu/>), a készülő *Régi Magyar Vers Adatbázisról* (= RPHA 17), és a párizsi központú nemzetközi exemplumadatbázisról, a *Thesaurus Exemplorum Medii Aeviről* (<http://lodel.ehess.fr/gahom/thema/index.php?lg=en>).

MARÓTHY Szilvia: *Kapcsolataink (RPHA←RPHA 17→Megarep)*

A 17. századi magyar költészeti adatbázis egy készülő adatbázis. Struktúrájának megteremtésekor fontos, hogy arról se feledkezzünk meg, miképpen kapcsolódhat az legfontosabb elődjéhez, az RPHA-hoz, s hogyan a Megarep nevű nemzetközi projekthez. Mik a lehetőségeink és vannak-e kötelességeink?

A Fialtal Kutatók Konferenciája és a Fialtalok Konferenciája szervezői sok szeretettel meghívják Önt közös könyvbemutatójukra!

A sorozat tagjait ismerteti Orlovsky Géza az Arianna könyvek sorozatszerkesztője.

Bemutakozó kötetek:

Mikro & Makro, Fialtal Kutatók Konferenciája 2012, szerk. LOVAS Borbála, NÁDOR Zsófia, SZATMÁRI Áron, SZILÁGYI Emőke Rita, Budapest, 2013 (Arianna, 6).

Vers. Verstan, poétika, trópusok a 15–17. századi Európában, Fialtalok Konferenciája 2013, szerk. BARTÓK Zsófia Ágnes, FAJT Anita, GÖRÖG Dániel, HEVESI Andrea, MARÓTHY Szilvia, Budapest, reciti, 2014 (Arianna, 7).

A tanulmányköteteket bemutatja Szentpéteri Márton és Seláf Levente.

Időpont: 2014. november 7., 16⁰⁰

Helyszín: az OSZK Tanácsterme (516-os terem)